

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Homo Christianus In Sua Lege Institutus. Sive Discursus Morales

Quibus Totum Hominis Christiani Officium Explicatur; Quídq̄ue is fugere,
quid agere debeat, quàm exactissimè traditur

Segneri, Paolo

Augustæ Vindelicorum, Anno M.DCCXII.

VD18 9063702X

Discursus XIV. Peccatum facit, ut quæ Peccatoribus vel secunda, vel
adversa accidunt, evadant materia damnationis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-51653](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-51653)

(7)

DISCURSUS XIV.

Peccatum tam prosperitates, quàm adversitates peccatorum in materiam damnationis convertit.

I. **P**incipium & Finis mirabilis illius telæ, quam divina Providentia, ut loquitur Propheta, in omnium Nationum regimine oritur, in alio denique non consistit, quàm in rebus prosperis, & adversis, quas pro sapientissima intentione sua, quotidie inter homines dispersit. Et quamvis magnum hoc opus, instar pretiosi tapetis dum textitur, nihil aliud videatur esse, quàm filiorum sibi oppositorum comixtio; nihilominus ubi finito labore in conspectu totius Mundi, in extremo illo die explicabitur, tam pulchrum, & venerandum comparebit, ut futuram sit, ut etiam ipsi dæmones cum sequacibus suis reprobis intra se artificium admirarentur, neque, licet tanto damno suo adeò decorum sit, & amore dignum, ore blasphemus hircere audeant. *Omnis iniquitas oppilabit os suum, Peccatum igitur hinc quoque demonstrat, quid sit in se, hoc est, perturbatio Universi: pulchrum enim illius ordinem invertit, Divinisque decretis sese opponens, pro temeritate sua totâ supernaturalis hujus regiminis symmetriam confundit. Quæ perfecisti, destruxerunt. Quare ex hac quoque notâ pro confusionis monstro*

agnoscemus, visuri, totum divinæ Providentiæ esse contrarium; dum à fine suo prosperitates, & Adversitates temporales pariter, ad salutem nostram à Deo ordinatas, avertit.

II. Incipiamus à Prosperitate. Solenissimum, quod unquam Diaboli lingua effutiit, mendacium fuit illud, quando Salvatorem nostrum in deserto tentans, ante oculos ipsius omnium in Mundo regnorum ideam, magnitudinem & gloriam proposuit, adjunxitque se illorum Dominum esse, & pro voluntate sua, cui vellent, ea posse distribuere; quare omnia se illi daturum, si procidens tanquam supremum se adoraret. *Tibi dabo potestatem Luc. 4. hanc universam, & gloriam illorum, quia cui volo, do illa.* Et quamvis grande hoc mendacium coram divinâ veritate minus apparentiæ veritatis & credibilitatis haberet, quàm Cometa in conspectu Solis, non ideò tamen mendax ille despondit animum, sed subsequenter saeculis per Ministros suos denuo tentavit aleam. Sic Sancti Epiphaniij testimonio nobis constat, quosdam Hæreticos suis temporibus docuisse: divitias non aliunde quàm à Diabolo provenire. Ipsi quoque Manichæi simili erroris spiritu fascinati, Dominium Dei absolutissimi dividentes, medietatem Dæmoni

moni assignabunt, docentes, Deum rerum invisibilium esse Principem, Dæmonem visibilibus præesse. Hujus ergo esse, velut talis, pro arbitrio suo bona hujus mundi sensibilia distribuere. Intolerabile mendacium, tam ratione, quam fide explusum, & convictum. Ratione scilicet, quia Deus omnium bonorum est origo; quare nullum bonum inveniri potest, quod ab ipso non proficiatur, & ipse non sit. Fide verò mendacium hoc destruitur, quia plusquam in millenis locis Scriptura Sacra asserit, Deum omnium totius mundi bonorum esse Dominum, eaque modò promittere, modò concedere, nunc auferre, prout illi placet. *Cuncta, quæ in celo sunt, & in terra, tua sunt, &c. Tu dominaris omnium.* Non igitur prosperitates temporales Dæmon elargitur, qui in Regno suo non habet nisi ignem: multò minùs Casu distribuuntur, qui non aliud habet esse, quàm in stultorum opinione. Verissimus omnium Dominus & dispensator est Deus, quia illas dividens sapiensissimo, quod in omnibus propriis operibus suis adhibet, utitur consilio, id est, ad gloriam suam & utilitatem nostram. Et hoc est, quod ad benè intelligendum, quam grande sit illud malum, quod peccato infertur, præmittendum est, dum se utriusque directè opponit.

III. Primò igitur Deus pro gloria sua bona temporalia distribuit (sive illa sint divitiæ, sive honores, sive sanitas, sive vita, sive aliud quodcunque bonum) ut ita absolutum,

quod ipsi in omnia supradicta bona debetur dominium, ostendat. Ita pro omnibus Sancta Samuelis Propheta Mater confessa est, in solenni suâ gratiarum actione. *Dominus pauperem facit; & dicit, humiliat, & sublevat: Sed ob quam causam? Audite illam: Domini enim sunt cardines terre.* DEUS unum divitem facit, alterum pauperem; hunc grandem, illum miserum; ut sciamus ipsum, ab uno ad alterum Mundi terminum esse Dominum. *Domini enim sunt cardines terre.* Et ecce responsum! quoties immeritò querimus, causamque, quam petere non deberetis, iniquitatis: quare Deus vos pauperes, alios divites nasci voluerit? Cur vobis sanitatem deneger, alijs verò robustam concedat? Hoc ideo fecit, quia Dominus est, & quia sic illi facere placuit. Pergite modò instare querelis vestris, si audetis; quali vos magis domini deberetis esse rerum vestrarum, eaque donare, quibus vultis, quàm Deus sit, ut sua alijs pro arbitrio largiatur.

IV. Verùm Deus Pater tam vehementer suas amat creaturas, ut semper per gloriam suam illarumque utilitatem conjungat. Ideoque præter finem, in bonorum sensibilibus divisione Dominum se ostendendi, eodem quoque tempore nos adjuvare intendit, ut bonos nos faciat. Duplex stipendiorum genus militibus persolvi solebat; unum durante bello, alterum post victoriam dabatur. Durante bello stipendium illis datur, ut honestè vivere, & vestiri possint.

Post

Paral.
29. II.

PROSPERITATES ET ADVERSIT. INDAMNATION. CONVERT. 173

Post victoriam amplior conferebatur merces, qualis erat illa, quâ Romam præfertim olim milites præmiare sollebant, devictorum facultates illis distribuendo. Idem agere nobilium solet liberalis Deus, qui donando non recipiendo ditatur, *DEUS in misericordia* Præter hanc superabundantem & plenissimam mercedem in cælo nobis reservatam, quâ victores donabimur, alia in hoc Mundo datur, dum fidelibus suis, quasi militibus uni magis, alteri minus copiosum, prout utilitas nostra requirit, stipendium distribuit, ita ut ex unâ parte vires bellandi suppeditentur, ex altera victoriæ impedimenta removeantur.

V. Neque tantum particulati alicujus, sed potius bono communi moveretur Deus ad hunc aut istum locupletandum. Ideo multis largitur divitias, ut miseriam pauperum sublevent. Fontes, quos natura in montium produxit cacuminibus, non inde scatant, ut soli montes illis fruantur; sed ut postquam sacis humectati sunt, reliquias in vallium utilitatem undas derivent. Sic omnino res se habet cum facultatibus; à Deo liberali manu in domo quadam congregatis: has enim non ideo dedit huic familiæ, ut in ea stagnent & putrescant, sed ut in commodum eorum, qui in humiliore statu vivunt, descendant. *Dives & pauper obviant sibi: utriusque operator est Dominus.* Dives & pauper in Mundi gubernatione sibi obviant; diviti enim mandatum est, ut abundantia

suâ indigentis necessitati subveniat, quemadmodum filius primogenitus in mandatis habet, ut fratrum suorum minorum curam gerat; pauperi verò præceptum est, gratum se erga divitem exhibere, & ut salvetur, pro eo ad Deum fundere. Ita inquit Sanctus Augustinus; *Pauperis est orare, & divitis erogare.* Et propter hanc causam Deus voluit in mundo paupertatem esse & divitias. *Utriusque operator est Dominus*, ut pulcherrimus ordo inde resultaret. Robertus Rex Franciæ quotidie mille alebat pauperes, cumque esset in itinere, equis & curribus post illum vehabantur, ne unquam illi deessent. An non verè pius erat hic Rex? utique, erat enim primogenitus, qui majoratu, ut appellant, suo ad mentem Patris cælestis, à quo illum acceperat, usus est, ideoque mirum non est, in ejusdem familiâ Franciæ coronam eleemosynis stabilitam, ipsi verò æternam in cælis collatam esse.

VI. In summa, id quod Deus nobis benefaciendo præterdit, est, ut bene operando nos gratos exhibeamus; ita ut qui in recipiendis beneficijs primi sunt, sint similiter primi in obsequijs deferendis. Hanc ob causam rotas currum vestrorum inungitis, ut faciliùs moveantur. Ita quoque facit Deus. *Dedit illis regiones gentium & labores populorum possederunt*, inquit Psalmista, *ut custodiant justificationes ejus, & legem ejus requirant.* Si tota illa non inungeretur, per viam strideret: eodem modo, si homo ille non leniùs tractaretur à

Deo, recalcitraturus prævidetur, in
furorem agendus, omniâque lamen-
tis & lacrymis impleturus; quare ad
2. Th. 2. omnes hujusmodi perturbationes evi-
2. q. 1. 2. 6. tandas, ei bona impertitur. Quod si
4. L. 1. 3. ijs abutatur, minime sequitur, Deum
non semper ea animo illum juvandi
concessisse.

VII. Hæ sunt altissimæ providen-
tiæ intentiones, quas habet Deus, dum
temporalia nobis confert beneficia.
Considerate quæso, quàm sint illæ a-
mabiles & justæ! sed tantò horribilius
est peccatum, quòd has intentiones
perturbat, & à fine suo avertit, dum id
contra Deum vult pugnare. quòd pro
majore illius gloriâ servire deberet, ut-
que quòd nobis prodesse deberet, nos
ipsos impugnet. Atq; ita imprimis, qui
libero, quòd supra Mundum universũ
ipsi competit, Dominio Dei se oppo-
nit, facit, ut negatæ præminentia, fa-
vorem & fortunæ bona in contemptam
ipsius usurpentur. Adam & Eva, licet
vix Dei manu plasmati, & ab illo vitæ
spiritu, quem Creator in faciem illo-
rum inspiraverat, adhuc, ut ita dicam,
calidi, cum viderent se in medio Pa-
radisi terrestri positos, cum solliciti
esse debuissent, quomodo gratos se
benefactori suo exhiberent, tantum
cogitarunt, quomodo bonum sibi
prohibitum, bonum illud vilissimum,
assequerentur, hoc est, ut pomo inter-
dicto vescerentur. At quàm multi
improbi filij, pessimi illius instinctus
hæredes, quotidie primis parentibus
nostris succedunt! Nascitur hic in
domo rebus omnibus abundante,

ut ita loquar, in delicijs; om-
nes sibi conditione pares facultatibus
superat; attamen his omnibus non
acquiescit; inhiat miseriæ viduæ il-
lius agello, quia illi arridet; illi col-
liculo, isti prato, huic infelicis pu-
pilli vineæ, quia propius suæ adjacet;
ideòque auxiliij specie matri, viduæ,
aut filio pupillo aliquantum pecuniæ
mutuum dat; sed intra breve tem-
pus à summa mutuo præstita, illiusque
censibus tora parva hæc substantia de-
voratur, alteri que accrescit. Alius
quidam patetfamilias nunciosam do-
mi alit prolem, & ex omnibus ine-
ptissimum & magis discolum vult ini-
tari Sacris, licet ne quidem inter
milites adlegi mereatur. Sed hoc
parum est. Postquam hic ipse filius
scandalosâ vitâ suâ vestes, & Sacerdo-
talem dignitatem contemptui expo-
nit, nihilominus vult illum Anima-
rum suscipere curam; tantumque
commendationibus, muneribus, em-
ptisque favoribus efficit, ut quasi in
vacantem Ecclesiam intrudat. Quæro
jam ergo, creduntne tales Patres fa-
cultates & filios à Deo sibi datos, aut
non credunt? si non credunt, erada-
mus nomina illorum à baptizatorum
codice: non enim digni sunt, qui vel
inter Turcas locum habeant, utpote
qui Deum omnis prosperitatis suæ au-
thorè cognoscunt; si credunt, quæ de-
testabilior est ingratitude, quàm ea,
quæ Deus ipsi largè concessit, vel Del
ingratis impendere?

VIII. Nihilominus hæc est com-
munis plurimorum Christianorum &
pol.

politica consuetudo, novos velle acquirere proventus, acquisitōque novā benefactoris sui offensā stabilire. Incredibile videtur, fieri potuisse. quod tamen Sacra Biblia in Jeroboamo contigisse affirmant; cui cum Deus per manus Prophete Ahie decē Israëliti populi tribus tradidisset, vix caprā possessione, duobus idolis publicæ adorationi expositis sibi Regnum firmare statuit, ut Populum ab Hierosolyma adeunda averteret: quo tam frequenter commere non posse existimabat, uti lex præcipiebat, quin pristinam ad antiquum Regem Roboamum inclinationem reciperet. Incredibilis inquam videtur tanta in illo impudentia, postquam Deus ei promiserat, se regnanti perpetuò opem laturum, si fidelis maneret, quemadmodum jam imperium adeptus expertus fuerat. At nihilominus, id quotidie oculis nostris à tot Patribus familias incauris, à tot falsis Notarijs, & à tot fraudulentis Mercatoribus fieri videmus, qui Dei legem transgrediendo sua conservare, & augere volunt, nec non ejus loco maledictum lucrum, quasi idolum suum adorare. *Incrassatus, impinguatus, dilatatus dereliquit Deum factorem suum.* Gratiis divinis indurescunt, quemadmodum radiis solariibus aqua marina in salem mutata induratur.

IX. Quòd si deinde Deus, ut ad meliorem reducantur frugem, aliquorum bonorum, ob quæ tam insolentes facti sunt, subtractione paternè

illos castigat; si litem illis intendi permittat; si consilia evertat; si grandine agros illorum devastet; ecce quàm diabolicæ statim audiuntur maledictiones, & blasphemiar, potius oculos in exiguum illud, quod illis ablatū est, quàm in plurimum illud, quod relictū est, convertentium, aut illius solū temporis recordantium, quo eodem bono gavisi sunt, non ejus, quo jam non ampliùs fruuntur. Audite, quàm longè aliter Viri sancti loquantur. Sanctus Ambrosius fratre suo tam dilecto morte sibi erepto; recordatione temporis, quo simul vixerant, se consolabatur. *Letandum mihi magis est, quòd fratrem talem habuerim, quàm dolendum, quòd amiserim.* *Illud enim munus, hoc debitum est.* An non obsequium tibi præstat amicus ille, qui per diem integrum equum tibi concedit, licet vesperi eundem à te reperat? Et cur, si hominis erga vos merita cognoscitis, Dei quoque vobis collata beneficia grato animo non recolitis; quando postquam pluribus annis uxorem, maritum, filios, facultates reliquit, tandem morte, aut infirmitate, aut paupertate immisā, nomine suo, quod suum est, reperit? *Qui posuit pignus, recepit.* Quis lusores illos æquo animo tolerare potest, qui postquam tot continuis vicerunt lusibus, ob primum, quem perdunt, irascuntur, chartas dilacerant, mensamque evertant? Omnino similes sunt his omnes illi, qui bonorum à Deo perceptorum obliti, illorumque, quibus adhuc fruuntur, ob exiguum illud, quo privati sunt, *Sacri-*

Deur.
31. 14.

Or. in
obitu
Satyræ

ibid.

sacrilegis dictis divinum Numen invadunt, illudque pejus, & durius habent, quam servos suos. Servo quippe abeunt pro tempore illo, quo domi operam suam collocavit, merces porrigitur; at omnium beneficiorum à DEO perceptorum usque ad hanc diem nulla habetur ratio, si non eadem pergat impertiri. Et ecce quomodo primam Dei intentionem pervertat peccatum, quid ideo prospera concedit hominibus, ut gloriam ab illis recipiat, eò que eodem tempore in se bonos officiat.

X. Quoad alteram Dei intentionem, ut ditatos à se, erga alios etiam efficiat beneficos, hæc ipsa quoque quotidie adhuc pejus à peccato depravatur. *Qua perfecisti, destruxerunt.* Quomodo enim tales illos esse vultis, qui quò plus habent, eò adhuc plus habere desiderant, nec modum ponunt insatiabili suæ cupiditati habendi & congregandi? *Non est finis acquisitionis eorum.* Res videtur mirabilis, mollia nobilis alicujus viri viscera sæpius in durissima saxa lapidescere; saxa quæ ferro resistunt; adeò difficile est, illa in frustra comminuere. *Causam hujus desideratis; ecce!* Nimius calor in renibus prædominans, adeò illà accendit, ut quasi naturam illorum mutaverit. Vos nunquam obstupescitis, videntes aliquos in præstando alijs obsequio tam duros esse, ita ut ne quidem oblato pignore flectantur, tam duros esse in erogandâ indigentibus elemosyna, ut eos quasi hostes suos intueantur. Et unde, quæritis, tam dura hic accipit

viscera, ut potius lapidea, quam carnea videantur? Pater ipsius Vir erat charitate plenissimus, & quod habebat, suum non credebat, tam promptus erat ad opem indigentibus ferendam. Imò hic Nobilis olim non erat talis, ab aliquo tempore ita mutatus est. Nolite hoc mirari. Peccatum, ab illo tempore, de quo vos loquimini, illum occupans, tam insolitum amoris erga pecuniam calorem accendit, ut non tantum viscera, sed etiam cor ipsum in lapidem obriguerit. Hinc ex acquisitis nihil depromit, aut si quid elargiatur, id quod à Deo accepit, in contemptum illius expendit.

XI. Adverto, duobus modis Deum de impiis à se locupletatis conqueri. Primò quidem, quòd ex auro idolum sibi conscrant; Secundò quòd ex auro dona idolo obtulerint; duobus quippe modis abutuntur illi amplioribus facultatibus suis, quas præ cæteris largiore manu illis Deus donavit; aut enim immoderato affectu pecuniam suam, quasi ultimus eorum esset finis, adamant, (quod est illam gravissimo cum peccato tanquam idolum colere) aut eam pro fovendo peccato impendunt, quod idem est, ac si idolo sacrificarent; quippe pecuniâ falsos sibi comparant testes; pecuniâ miseros opprimunt, pecunia infamia alunt commercia, verbo pecuniâ proportionata omnibus vitis suis comparant pascua, pauperes verò semper vacuos dimittunt, Esto, etiam parum aliquid in elemosynam erogent, illud tamen videntur

Bur. 30.
17.

tur ex ipsis venis erueret; tam parca
& libenter manum aperiunt. Quare
observare licet, pauperes ad eleemo-
synas largiendas faciliores esse,
quam divites. *Homo indigens miseri-*
cor est. Non solum quia miseris
aliorum magis compatiuntur, quasi
qui in se amplius eas experiuntur, sed
etiam quia minore affectu feruntur in
illa, quae pauperibus erogant. Et
quod hoc sit veritati consentaneum,
casum audite adstruendum.

XII. Certus quidam lapicida, cui
nomen erat Eulogius, tam benignus
erat erga pauperes, ut labore manuum
suarum miserè vivens, quidquid sibi
reliquum habebat, pauperibus ero-
garet. Tanta viri charitas adeo pla-
cuit Sancto cuidam Eremitae, Da-
nieli dicto, ut instantissime Deum
rogaret, pauperem hunc opificem
locupletaret: existimans eum, quod in
fortuna infra mediocrem etnui tam ef-
fet liberalis, ubi ad pinguiorem for-
tem evectus fuisset, lberalissimum fu-
rurum. Minimè verò, (Inquit Angelus
Domini Danieli apprens) non est illi
bonum, ut dives fiat. Verùm hæc
monitio non potuit Daniele à desi-
derio suo avertere; quare impruden-
ti Zelo actus, coram Tribunali divino
pro Eulogio sponsonem fecit, pro-
mittens eum tam pro se, quam pro
alijs divitias bene impensurum. Quam-
obrem DEUS fecit, ut Eulogius,
dum excavat lapidem, magnam in
eo auri vim inveniret; cuiuscum jam
esset Dominus, prima illius cura fuit,
pauperum jam pene obliti, quomodo
inter Justini Senioris Imperatoris Au-
R. P. Segneri S. I. Christ. Instr. Tom. II.

licos locum obtineret; quod, dum ani-
mum illius muneribus corrupit, adeo
dextrè affectus est, ut magno exer-
citu generalis Archistrategus pro re-
muneratione præficeretur. In quo di-
gnitatis gradu, cum tantum morum
licentiâ, quantum officij præminentia
superaret milites, incepit deprædatis
Templa, spoliare Monasteria, vitam-
que omnibus sceleribus plenam duce-
re. Et ecce nocte quadam, dum Da-
niel orationi vacabat, miser Eulogius
ad Tribunal Divinum trahitur cum
immenso grandium criminum suo-
rum indice, propter quæ tanquam fi-
dejussor etiam ille ipse Daniel accer-
situr; qui stupore plenus inconsidera-
tum Zelum suum deplorans & dete-
stans denuo Deum rogat, Eulogium
ad antiquam paupertatem suam redu-
cere dignetur, seque tam periculosâ
utrique sponsonem absolvat. Tantam
habuit hæc oratio efficaciam, ut
quamprimum effectum sortita sit,
Eulogius siquidem facta cum Hippa-
tio & Pompejo conjuratione contra
Justinianum Justini successorem cum
complicibus detectus fuit. Quare
omnibus privatus facultatibus non si-
ne magna difficultate fugâ se eripiens,
ad antiquum lapicidæ opificiû rever-
sus, totus vultu mutatus & incognitus
labore manuum, ut antè vitam suam
sustentavit, Deumque, cujus oblitus
fuerat, de novo veneratus, iterum
elemosynis erogandis se impendit,
quæ in rapinas commutaverat. Per-
pendite quæso hoc in casu varijs docu-
mentis plenissimo, an non præ om-
nibus verissimum sit, quod dixi, hoc
est

est pauperes multò libentiùs, quàm ipsos divites elemosynas elargiri, quarum viscera ab avaritiâ, invidia & libidine penitus indurantur, statutusque in conferendis ipsis à Deo beneficijs ordo pervertitur. Quamobrem maxima bona à Deo recepta illi ipsi in maximum malum convertunt; Unde fieri solet, ut aut prosperitate excidant, aut quod pejus est, ut prosperis abusi, se ipsos Animasque suas perdant; quemadmodum loquitur sapiens.

Prov. 1. Prosperitas stultorum perdet illos. Sicut matres, quæ proles suas nutricibus alendas committunt, se ipsas nunquam nimiam illâ lactis copiâ inficiunt; quod utilissimè in priorum filiorum sustentationem derivare poterant.

II.

XIII. At non minora damna infert peccatum, dum tam tribulationes, quàm prosperitates à fine suo avertit. Imprimis verò, cum de tribulationibus mihi dicendum sit, necesse est, ut à sensuum judicio ad rationis; nec solius rationis, sed ad rationis fide fundatæ & roboratæ tribunal provocem; supponite igitur, duas in homine esse mali qualitates; unum vocatur malum culpæ, alterum malum pœnæ. Quod attinet ad primum culpæ malum, non aliunde quàm à perversa voluntate nostra trahere potest originem; sed malum pœnæ totum à Deo provenit, quemadmodum ille ipse per Prophetam declarat: *Si erit malum in civitate, quod Dominus non fecerit; ideo Jobus (quemadmodum valde bene expendit Sanctus Augusti-*

nus,) in tribulationibus suis non dixit: Dominus dedit, Diabolus abstulit, sit nomen Domini benedictum: instruens nos, in omnibus adversitatibus nostris. (licet non tantum ab hominibus, persecutoribus nostris, sed etiam à Diaboli rabie immixtis) semper Dei voluntatem eas præcipientem recognoscendam esse, illique tanquam malum pœnæ attribuendas, & non adversarijs nostris, qui non aliud in illis sibi proprium vendicant, quàm malum culpæ. Et quia hoc magis momenti punctum est, adhuc melius obviâ quadam similitudine explicabo.

XIV. Fingite vobiscum hominem juratum, & insensissimum Licetorum hostem; fingite quoque ob crimen commissum hunc jubente iudice in carcerem conjici, quæstionibusque subijci. In hoc casu Licetores hostes ipsius ligatum in custodiam compingunt; ab ipsis pluribus vincitur compedibus in carceris ergastulo, extractusque equuleo appenditur: Omnia autem hæc ex vindicta & nequitia sua faciunt. Nilominus neque captivitas, neque tormenta à mala appetitorum voluntate dici possunt provenire, sed solùm à recta Judicis voluntate justitiam amante proveniunt. Ita & nobiscum res se habet. Hic adversarius noster injustè nos accusat, iniquam intendit litem, aliquem cognatorum nostrorum trucidat. Illud odium, quo omnes hi eventus effectui dantur, est hominis hujus perversi, qui nobis malè vult; sed omnes illi eventus à Deo sunt, qui instar Judicis adverso

S. Thom.

I. p. 9.

38. a. 5.

Amos.

3. 6.

In Ps. 31.

Adversariis nostris tanquam ministris ad æquissimam justitiam suam exhibendam vitur.

§ Tho.
f. 2. q. 1.
87. a.
7. q. in
4. d. 17.
9. f. 11.

XV. Scabillita hac summi momenti veritate pro solatio in quibusvis adversitatibus nostris capiendo, dico, Deum affligendo nos non aliud intendere, quàm quod auisaber, cum aurum mittit in ignem; vult nimirum illud excoquere, à terræ facibus discernere, splendoremque augere. Ita Deus, inquit Sanctus Thomas, adversitatibus aut à vitis purgare animam, aut virtutibus illustrare intendit. Primo intendit eam à vitis mundare. An enim ignoratis, quid sint afflictiones illæ, quas sæpenumero tantopere exaggeratis; ut sunt, magnum æs alienum, paupertas, persecutiones, lites; affl. Et valetudo, aliæque similia? Sunt quoddam speculum, in quo vult Deus, ut peccati absurditatem contemplantur, quo quasi Basiliscus se ipsum intendo in vobis perimatur. Nec hoc contentus insuper vult Deus, ut hac occasione ad vosmetipsos redeuntes dicatis: hæc meriti sumus: *Nos quidem justè, nam digna factis recipimus.* Hanc quam à filia mea modò refero ignominiam, meritis sum, sum quia curam illius, sicut debebam, non habui; cum quia adhuc adolescens aliarum filiarum honori non pepercit. Fieri itaque solet, ut tale speculum non solum iniquitatis nostræ objecta proponendi, sed etiam ad intuentiam illam oculos aperiendi vim habeat, quare Sanctus Gregorius dicebat: *Oculos, quos culpa claudit, pena aperit.*

XVI. Equum quidem est, ut à creaturis tractetur homo, quemadmodum ipse tractavit Deum, ut ingratum animum nostrum cognoscamus, & tandem aliquando ad saniorum mentem redeamus. An non etiam vos ipsi, ubi quendam filiorum vestrorum videtis prodigum, strictius illum habetis, ut damno suo parsimoniam addiscat; nec toleratis, ut quisquam domesticorum pecuniam ei subministrat, ne ansam habeat illam dilapidandi. Ita nobiscum summam cum providentiâ & misericordiâ facit Deus, dum non solum tribulationibus præterita punir peccata, sed etiam quæ adhuc committi possent, avertit. Omnis cordium nostrorum impuritas ab immoderato erga bona præsentia amore enalitur. Necesse est igitur hæc nobis auferri bona, ut purificemur, cum concupiscentiæ flamma non aptius, quàm lignorum, quibus alitur, subtractione extingui possit. Advertens Pavo sociam suam ob nimium prolium amorem vix aliud unquam facturam, quàm ovis incubituram, & ad maciem, imò ad mortem usque defecturam, ut illa excludat, quod fecit omnia confringit. Quocirca Patres & Matres propriarum negligunt curam Animarum, ut filiis non solum de necessariis sed de superfluis provideant; non tantum, ut in præsentibus succurrant indigentis, sed etiam in possibilibus, quas fortè nunquam patientur, Non toties Sacrosancto M. I. officio assistunt, quoties possent assistere; non toties frequentant Sacramenta, neque mane, neque vespere

speri ob negotiorum multitudinem & familiae alendae difficultatem ad DEUM preces fundunt. Disperdam igitur, inquit DEUS, haec ova, quae tanto cum generantium derrimento, & exiguo filiorum fillarumque commofoventur; mortique praecipit, ut charissimos in medio aetatis flore abripiat. Sic illi aufert uxori maritum, ut amorem, qui totus in miselli hominis sinu repositus est, in DEUM convertat. Dum igitur in hac illave domo audiuntur lamenta, Deus surdas praebet aures, non quod non audiat, aut non compatiatur, sed quia recto & divino amore nos amando non lacrymas nostras, sed utilitatem nostram respicit.

XVII. Medici tradunt, infanti ploranti non quamprimum sistendas esse lacrymas, quia lacrymae sanitati profunt, quibus a nimio humore per oculorum canales caput purificatur. An igitur vos vultis, ut ad primam in tribulationibus vestris lacrymam ab oculis vestris decidentem, idem quamprimum audiat a DEO, quod afflictæ illi ob mortem Unigeniti Martirividae Christus dixit: *Noli flere.* Luc. 7. 13 Dicturus est id suo tempore: si patientes fueritis, propriis manibus exterget oculorum vestrorum lacrymas, ubi caelo vos transcribet. Sed caelo nondum maturi estis. Plorate igitur nunc; haec enim lacrymae profunt animae vestrae sanitati, quae ab immoderatis affectibus, tribulatione purgatur. Vae autem vobis, si DEUS vos non sinat plangere! Vae vobis, si vobis omnia è voto succedant! pessi-

num hoc est pro anima signum, nunquam domi suae afflictionem sentire. Luc. 6. 24 *Vae vobis divitibus, qui habetis consolationem vestram.* Vae! Vae! quod si in prato ligatum conspiciatis equum, statim dicere soletis: Hic equus non caret Domino, si verò dies noctesque hunc equum absque freno vagari videatis, meritò dicitis: hic equus est prius occupatus, aut certe quamprimum lupo in praedam cedit. Quid cogitatis? Vincula quae nos stringunt, nec in omni sensualitatis prato pro arbitrio nostro discurrere permittunt, optima sunt indicia. Indicia sunt, nos esse DEI, illumque quasi Dominum nostri curam gerere, custodireque. Ubi è contrario pro libidine nostrâ vagamur, signum est, nos à Deo desertos, lupoque infernali in cibum relictos esse. Paupertas nobis utilis est, ut damnationem evitemus, in quam facultatum abundantiam praecipitaremur, Ignominia prodest, ut indomitae superbiae nostrae frenum imponatur. Infirmitas inconsideratis nostris ausibus vires adimit; omnis denique adversitas prodest, ut cognoscamus à Deo nos amari. Et ecce quam verum sit, igne tribulationis nos purgari, ideoque ut De temp. 14 talem timendum non esse. *Quid times, ignem,* inquit Sanctus Augustinus, *qui tibi fores tollet?* Barth. 14

XVIII. Quod si aurum nostrum tali scoriâ permixtum non fuerit, hoc casu tribulatio non quidem ad purgandam ab illo terram, sed ad novum fulgorem addendum proderit. 14 *Patientia opus perfectum habet,* inquit Sanctus Jacobus Apostolus. Patientia ul-

ultimam perfectioni Christianæ manum addit, quæ terrestrium factum abjectâ immunditiæ, in adversitate novum perfectæ virtutis splendorem acquirit. Ratio est, quia uno eodemque tempore afflictio duo nobis confert beneficia; dum nos à nobis ipsis avellit, Deoque conjungit, & nos à nobis ipsis avertit, & proprium amorem consumit, quemadmodum febris dolorem pellit, & consumit. *Infirmas gravis sobriam facit animam.* Alias nos ipsos amantes, quàm diu in præsentis vitæ sub apparentis felicitatis umbrâ requiescere possemus, nunquam ad patriam nostram caelestem transire cogitaremus, fixisque ex hac Jordanis parte accomodis sedibus, cum stolidis ternis illis Israëlitis tribubus, terræ promissæ possessioni renunciaremus. Certum est, si quis quorundam Christianorum corda penetrare posset; clarissimè cognosceret, quòd si per omnem æternitatem præsentibus frui possent commoditatibus, licet nonnunquam sordidis & fœdis, quæque millenis malis scætant, nihilominus æternæ in cælis felicitati renunciarent, & in hac miseriarum valle manere malletent. Necessè est igitur, ut suo tempore tribulationibus nos concutiat, & à lacte isto, mundi in millis magis dulcibus, quàm salutaribus, amaritudinem aspergendo avellat. *Infirmas gravis sobriam facit animam.*

XIX. Hac ipsâ tribulatione Deo conjungimur, qui ordinariè nunquam arctius nos suo pectori astringit, quàm quando rigidius nos per-

cutit: Annon videtis, quid faber agat, dum candens tractat ferrum? unâ manu illud tenet, alterâ percutit. Et hoc ipsum Zelosus DEI famulus Joannes de Avila inter dolores suos petebat à DEO; Domine DEUS, inquebat, unâ manu me teneto, alterâ percutito. Hanc petitionem didicit à Sancto Davide, qui pulcherrimis illis verbis Deum alloquitur: *Firmetur manus tua, & exaltet dextera tua;* *firmetur manus tua,* dicere volebat, firmum me teneas sinistra, *& exaltet dextera tua,* significare volebat, eleves dexteram tuam, quantum tibi placuerit, eaque me percutias. Tunc Anima majori cum fiducia & fervore preces ad DEUM fundit, quo majori premitur necessitate. Illi ipsi, qui mari tranquillo Dei amplius non sunt memores, quamprimum venti insurgunt & tempestates, ad illum recurrunt, concipiunt vota, plurimæque promittunt, humiliter agnoscentes, se viribus suis nihil præstare posse. *Domine salva nos perimus.* Quare ex hoc etiam capite bonum aliquod, non malum vocari debet, quia non solum à DEO provenit, sed pariter ad DEUM reducit. Profectò hæc ipsa tribulatio tam potens ad DEUM revertendi est medium, ut Iaias Propheta unicum medium ipsam dicere non dubitavit. *Tantummodo sola vexatio intellectum dabit auditui.* Non ideo quòd Deus alia non habeat media, sed quia hoc in praxi per se ipsum est validius, mirabilèque etiam aliis addit efficaciam. Quanto jam tempore cor puellæ istius alloquitur, ut à

periculoso consortio eam avertat, ut ab immodesto vestitu, aspectibus, colloquiis, risibus absteat; nihilominus M. sera Deum monentem non audit; Quid ergo cum hac sardâ facit? in lectum illam conjicit, & cum sanctitate illam v. vac. ratem, illumque vigorem auferit, quo non minus in propriam suam, quam aliorum ruinam utebatur. Unde in afflictione sua fateri cogitur superba, se prosperitatis tempore non aliter vixisse, quam quasi ne quidem Deum nosceret. Accipit enim satur, quamvis sublimis in aëre Dominum se sistit, a revocantem audiat, simulat se non audire, pergitque in cœcis illis vagari campis; at ubi fama premitur, ad primum Domini signum descendit, oculos sibi regi, pedesque vinciri sinit. Audite me igitur (si quis est inter vos, qui divinis resistit inspirationibus) audite me inquam. Quom ex duobus vobiscum fieri permittet Deus; aut vos opportuna tribulationis igne è lethargo excitabit, aut etiam rigidius vos puniendo, à quacunque tribulatione vos eximet. *Secundum multitudinem irarum suarum non quareat.* Quemadmodum Medicus non prius infirmum cessat invisere, quam ubi de reddendâ illi sanitate desperat, seque oleum & operam perdere advertit.

XX. Sed ad propositum nostrum redeamus. Negari non potest, charitatem esse aurum, Tribulationem esse fornacem, in qua illud excoquatur, & purificetur. Sed quid de Christianis illis dicemus, qui tribulatione peiores fiunt? jure merito dicere

possimus, illos esse impij Regis A. ha. bi fratres, qui tanquam venenatus bufo sub lapidum acervo toxicum suum auget. *Tempore angustiae suae auxit contemptum in Dominum.* Ab igne illo, quo purificari deberent, adhuc magis tordescunt, & eo quo magis Deo unendi forent, magis avelluntur. Quid animabus igitur adeo rebellibus faciet Deus? à te tanquam ineptas intentioni suae, quâ Caelo eas destinaverat, projiciet. *Argentum reprobum vocate eos, quia Dominus projiciet illos.* Contremiscamus, Charissimi, ad horrendas hasce minas, Vae illi, qui tribulationibus à DEO missis ad meliorem vitæ frugem non redit! Vae multò magis illi, qui pejor fit, & pro gratiarum actione contra DEUM murmurat, linguamque non in laudes, sed in blasphemias extolvit! Ego mihi persuadeo, non posse in miserabili statu inveniri Animam, quam quæ à DEO adversitatibus correpta, dom peccatis suis irasci deberet, contra judicem se corrigentem insurgit. Talem Animam jam semperditam arbitror. *Argentum reprobum vocate eos.* Ego mihi imaginor, eam jam in Orci stare atrio, forisque illius pulsare, ut in eorum admittatur consortium, qui à Deo flagellati, ut inquit Sanctus Joannes, non ad poenitentiam, sed ad blasphemias se vertunt. *Blasphemaverunt Deum caeli pro dolo. Scribitur, Et non egerunt poenitentiam ex operibus suis.*

XXI. Quare in adversitatibus nostris, Charissimi, iniquitates nostras agnoscamus, recordemurque nos peccando

Ph. 9. 25.

cando debita contraxisse; & si contraximus, cur lamentamur igitur, si illorum solutionem à nobis exigit Deus?

Iram Domini portabo, quoniam peccavi es. Si voluntati nostræ contra Dei voluntatem satisfacimus, an non æquum est, ut contra voluntatem nostram suæ satisfaciatur Deus? ita profectò res se habet. Quare tam in die prosperitatis, quam in nocte tribulationis benedicamus Deum, quia utraque inutilitatem nostram ab eodem Domino producta est. *Tuus est dies, & tua est nox.* Humiliter rogemus Deum, aut ut ab afflictione nos liberet, aut patientiam nobis tribuat; quæ ut plurimum magis nobis prodest, quam si ab eadem liberaremur. Surfum deorsumque invereat Mundus, inquit Tertullianus, perdatur sanitas, ruat nominis æstimatio, fiat bonorum jactura, tota pereat familia, modò patientiam retineam, *Totum sæculum pereat, dummodò patientiam lucrifaciam.*

XXII. Interim considerate obsecro, quàm validum peccatà detestandi motivum nobis hodie proponatur. Perpendite, quomodo cunctis divinæ providentiæ decretis se opponat homo impatiens, seu prosperis illum, seu adversis prosequatur. Eò proterviæ ducuntur peccatores, ut Deus eos salvandi medium non inveniat. Beneficijs insolentiores, pœnis procaciores redduntur; quicumque sive secundus, sive adversus in mari ipsorum aspiret ventus, neutro urantur, ut ad litus appellent, sed magis recedunt. Nemo quidem, verissimum est, repente fit pessimus, sed tandem continuâ malè

agendi libidine habitus contrahitur. Quamobrem Charissimi, quæcubare capite, quamprimùm pedem retrahat, antequam faucium tenus sordibus mergatur; quod si vires illi defint, clamet ad Dominum, manusque cooperando extendat, & elata voce dicat: *Salvum me fac Deus, quoniam infixus sum in limo profundi.* Aliàs enim immunditia illius fiet intolerabilis & execranda, ita ut non solum divina patientia, sed etiam omnipotentia eam detestetur. *Immunditia tua execrabilis, quia mundare te volui, & non es mundata à sordibus tuis.*

XXIII. Duos agricolæ, quibus terram fecundam reddant, habeant modos aut fimo; aut igne eam impinguant, terra igitur, quæ nec uno nec altero modo fecunda redditur, est terra maledicta. Talis quoque erit Anima illa, quæ nec divinis beneficijs nec afflictionibus provocata fructum profert. Terra est, quæ ut inquit Apostolus, nihil aliud quàm maledictionem expectare potest, erit *Maledictio proxima*, Tunc autem maledictio illa eam obruet, quando judicaturus & puniturus eam, quam in illa videt sterilitatem, horribilem æternæ desolationis proferet sententiam. *Nunquam ex te fructus nascatur in æternum.* A qua Deus misericors nos liberet, Vos autem, videte, quid tam adversitatis quàm prosperitatis tempore faciendum vobis sit, ut utroque in statu fini salutis vestræ, quam Deus in vobis, medijs licet differentibus intendit; æquali animi conatu respondeatis.

DISCUR.